

Dzierżanowski, Leon

Władze płockiej "Zgody"

Notatki Płockie 14/3-52, 31-32

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

tów, prelekcji i pogadanek na różne aktualne tematy jak: Wojna psychologiczna państw kapitalistycznych w stosunku do państw Układu Warszawskiego, Tezy na V Zjazd PZPR, Uchwały V Zjazdu, Osiągnięcia gospodarcze kraju w okresie XXV-lecia PRL.

W świetlicy spółdzielczej wyświetlane są filmy oświatowe i fabularne dla dorosłych, dzieci i młodzieży. PSS „Zgoda” zakupuje także bilety dla aktywnych członków na seanse filmowe i teatralne. Prowadzona jest także szeroka

działalność szkoleniowa, między innymi działa przy Spółdzielni 3-Jetnia Zasadnicza Szkoła Zawodowa — piekarnicza, w której uczy się 50 osób.

W 1969 roku przewidziane jest urządzenie 2 wycieczek krajoznawczych, 3 świąteczne dla 300 dzieci członków, 2 imprezy dla 700 dzieci, 15 odczytów i pogadanek, 20 wieczorów świetlicowych, 200 pokazów i kilkanaście różnych imprez z okazji XXV-lecia PRL i 100-lecia istnienia w Polsce Spółdzielni Spożywców.

Przegląd wykonanych prac na jednym z licznych kursów kroju i szycia, organizowanych po wojnie przez spółdzielnię

Władze płockiej „Zgody“

W latach 1870—1924 Walne Zabranie powoływało na jeden rok Prezydium Walnego Zebrania, które spośród siebie wybierało prezesa, wiceprezesa i sekretarza. Prezydium obsługiwało wszystkie zebrania członków spółdzielni w danym roku kalendarzowym.

Z a r z ą d był wybierany przez Walne Zebranie Członków na okres jednego roku, ale można było kandydować i w roku następnym. Dobra praca zarządu, współpraca z Prezydium Walnych Zebrań, Komisją Rewizyjną i Sądem Polubownym umożliwiały ponowny wybór ustępujących członków zarządu, co do pewnego stopnia stabilizowało działalność gospodarczą i pozwalało zarządowi nabierać większego doświadczenia.

Sekretarz zarządu był jednocześnie buchalterem i kasjerem stowarzyszenia. Zastępcy członków zarządu byli często zapraszani na zebrania zarządu z głosem doradczym. Zarządy liczyły od 4 do 5 osób i zawsze z tą samą liczbą zastępców.

K o m i s j a R e w i z y j n a wybierana była przez Walne Zebranie Członków w składzie trzech osób. Od 1889 powoływano i tu zastępców, od jednego w 1889 r. do dwóch w 1924 r. W Komisji Rewizyjnej nie wybierano przewodzącego.

S ą d P o j e d n a w c z y wybierany był na czas nieograniczony w składzie trzech osób. Od 1889 wybierano czasami jednego zastępcę. Marian Zglinicki był członkiem Sądu Pojednaw-

czego od 1870 r. do 1906. Na walnym zebraniu członków w 1902 r. nadano mu tytuł Honorowego Prezesa Walnych Zebrań.

Prezydium Walnych Zebrań, Komisje Rewizyjne i Sąd Polubowny — pracowały honorowo. Zarządu tylko sekretarz (a jednocześnie buchalter i kasjer) miał stałe wynagrodzenie. Prezesi i wiceprezesi otrzymywali za pracę pewne wynagrodzenie, ale zależne to było od wypracowanego zysku i właściwej pracy zarządu.

Pracownicy „Zgody” oraz sekretarz zarządu wnosili kaucję na zabezpieczenie majątku spółdzielni. Członkowie zarządu z własnych funduszy pokrywali skutki złych decyzji (było kilka takich wypadków).

W zarządach „Zgody” w latach 1870—1873 widziimy tylko dwóch członków założycieli: W. Drużyłowskiego i Ksawerego Kamockiego. A oto inni członkowie zarządu o dłuższym stażu pracy: A. Donajski pracował 4 lata, B. Przybyszewski w latach 1907—1920, T. Sumiński od 1926, A. Lewicki od 1917 do 1939. Najdłużej w zarządzie pracował Józef Mądrzejewski od 1889 do 1917, a jako prezes od 1891 do 1917 tj. aż do śmierci. On to w latach 1880 i 1887 nie dopuścił do likwidacji „Zgody”. Aleksander Rudziński pracował w zarządzie od 1903 do 1927 r., a jako prezes od 1917 do 1927 r.

Trudno opisywać zasługi dziesiątków innych ludzi pracujących we władzach „Zgody”, ale wyżej wymienieni położyli podwaliny pod prawidłowy rozwój spółdzielni.

Władze spółdzielni w latach 1924—1939 i w okresie okupacji

Okres ten cechuje pełna stabilizacja zarządów. Do 1927 r. prezesem był A. Rudziński. Zarządy były w tym okresie wybierane na czas nieograniczony przez Rady Nadzorcze. Stałe urzędowało dwóch członków zarządu, trzeci — Aleksander Lewicki od 1917 do 1939 r. był członkiem dochodzącym. Filomen Salak pełnił funkcję wiceprezesa w latach 1922—1927, a prezesa w latach 1928—1929, Wojciech Litewski był wiceprezesem „Zgody” w latach 1929—1930, a prezesem w latach 1930—1940, Stefan Pudlik został wybrany na wiceprezesa i pełnił tę funkcję w latach 1935—1939, a funkcję prezesa — w latach 1940—1951.

W latach 1940—1945 pracował w „Zgodzie” zarząd zakonspirowany w osobach. Stefan Pudlik i zastępcy — M. Markiewicz i B. Kupiecki.

W 1922 roku wszedł w życie nowy statut, który zniósł instytucję Sądów Polubownych i Prezydium Walnych Zebrań Członków. Zamiast samodzielnymi Komisjami Rewizyjnymi powołane zostały Rady Nadzorcze, które dzieliły się na komisje. Jedną z komisji — Komisja Rewizyjna przejęła funkcję kontroli i rewizji. Na każdym Walnym Zebraniu Członków powoływano przewodniczącego zebrania i sekretarza.

Po 1945 roku

Po wojnie, mimo trzech zmian statutu, władze i ich funkcje nie zmieniły się. W tym okresie nastąpił najpiękniejszy i najpełniejszy rozkwit „Zgody”. Powołano do pracy trzech członków zarządu. Do 1951 roku prezesem był Stefan Pudlik, a zastępcami w różnych okresach czasu — M. Markiewicz, B. Kupiecki i W. Morawski.

W latach 1951—1952 pełnił funkcję prezesa Henryk Ławczyński, w tym czasie wiceprezesami byli: Fr. Ostrowski i W. Bubień. W latach 1953 do chwili obecnej prezesem „Zgody” jest Franciszek Ostrowski, a wiceprezesami byli: T. Waśniewski, St. Miller, a obecnie są: W. Ćwik i J. Barański.

Na podstawie posiadanych akt spółdzielni można by wymienić 50 nazwisk ludzi biorących czynny udział w życiu spółdzielni i w jej władzach.

Prezesi „Zgody” na tęczowej kanwie historii „Zgody” są jej ozdobą jako przykład dobrej, rzetelnej pracy. Umiejętność, pracowitość, połot, ostrożność, rzutkość, umiarkowanie i inteligencja dotychczasowej siódemki prezesów zadecydowały o nieprzerwanym istnieniu „Zgody”, jedynej spółdzielni w Polsce, która przetrwała okres zaboru rosyjskiego, pierwszą wojnę światową, okupację niemiecką, okres międzywojenny, drugą wojnę światową i okupację hitlerowską.

W czasie istnienia „Zgody” było sześć zmian waluty, kilka dewaluacji, kilka kryzysów gospodarczych, zmiany systemów gospodarczych stosunków społecznych i politycznych. Mimo tego „Zgoda” przetrwała do 1 kwietnia 1968 r., a obecnie, po zmianach organizacyjnych, istnieje jako oddział „Zgoda” Wojewódzkiej Powszechnej Spółdzielni Spożywców „Społem” w Warszawie.

Dorobek ostatnich piętnastu lat „Zgody”, jest godny podkreślenia. Tylko za czas kadencji obecnie urzędującego prezesa Franciszka Ostrowskiego liczba członków spółdzielni z 3.543 w roku 1952 wzrosła do 11.695 w roku 1968, liczba komitetów członkowskich w tym samym okresie z 20 do 68, a liczba pracowników z 353 do 782. Na podkreślenie zasługuje również stan posiadania „Zgody” (suma bilansowa), który wynosił w 1952 roku 8.202 tys. zł, a w roku 1968 już 106.708 tys. zł, obrót w tym samym okresie wzrósł z 50.764 tys. zł do 418.296 tys. zł, a wartość produkcji z 12.111 tys. do 56.693 tys. zł. W tej chwili „Zgoda” posiada 11 zakładów produkcyjnych, 82 placówki handlowe czynne przez cały rok, jeden Spółdzielczy Dom Handlowy i duże perspektywy dalszego rozwoju. Zysk bilansowy spółdzielni kształtował się w roku 1952 w wysokości 2.970 tys. zł, a w roku 1968 przekroczył 8,6 mln zł.

Te liczby są najlepszą ilustracją dynamiki rozwojowej obecnego oddziału „Zgody” — Wojewódzkiej Powszechnej Spółdzielni Spożywców „Społem” w Warszawie. (L.D.)